

EL LLIBRE DE LA SETMANA

PERFIL

**ESCRITORA MÉS
CONEGUDA PER LA
SEVA FACETA DE
MECENES I
COL·LECCIONISTA
QUE PER LES SEVES
OBRES, DE TALL
EXPERIMENTAL,
GERTRUDE STEIN
ES VA INSTAL·LAR
AL PARÍS DEL 1903 I
ES VA RELACIONAR
AMB LA FLOR I
NATA CULTURAL
DEL MOMENT**

MARINA
ESPASA

“Tothom va trobar que els futuristes eren molt pesats”: només algú molt segur de si mateix o que té el privilegi d’assistir al naixement d’un moviment artístic pot dir una frase així. L’escriptora i col·leccionista d’art nord-americana Gertrude Stein (Allegheny, 1874 - París, 1946) complia les dues condicions, i per això podia escriure frases com aquesta sobre els joves pintors i poetes que visitaven cada dissabte la seva casa saló del número 27 del carrer de Fleurus de París: uns joves morts de gana i molt ambiciosos que responien a noms com Pablo Picasso, Henri Matisse, Juan Gris, Georges Braque o Guillaume Apollinaire. La història de la importància de Gertrude Stein en la revolució artística de principis del segle XX a París ja està

més que escrita, però sempre val la pena llegir-la explicada directament per ella... encara que es faci passar per la seva parella de tota la vida, Alice B. Toklas.

Parlar d’un mateix en tercera persona! El somni humit de qualsevol megalòman, i no es pot dubtar que la poderosa Gertrude Stein n’era una. Amb molt sentit de l’humor, això sí, i aquesta és una de les virtuts del llibre, ple de xafarderies, informacions reveladores i comentaris sarcàstics sobre persones que han acabat sent icones de la història de l’art, però que, per a aquella parella a qui tothom anava a veure per demanar consell o, simplement, per passar una bona vetllada, eren els amics de cada dia. Si voleu saber què menjava per esmorzar Picasso o com era l’estudi de Man Ray, o que Marie Laurencin era tan curta de vista que per observar els quadres havia de fer servir una ullera de llarga vista, aquest és el vostre llibre. Si, en canvi, voleu saber alguna cosa sobre la vida íntima de Gertrude Stein i Alice B. Toklas, us quedareu amb un pam de nas. O potser no tant.

Quina mena de personatge escriu l’autobiografia de la seva parella? Quin tipus de persona és capaç de ser sempre al lloc i en el moment en el qual passen les coses realment importants i, encara més, ser-ne l’autèntica catalitzadora? Alguns passatges memorables de l’autobiografia més irònica que s’ha escrit mai ajuden a intuir-ho: era algú magnètic, fascinant, segurament insuportable a vegades, una dona impulsiva, malcarada, però també extraordinàriament generosa, capaç de passar-se tota la Primera Guerra Mundial conduint

AUTOBIOGRAFIA
D’ALICE B.
TOKLAS
GERTRUDE STEIN
TRADUCCIÓ:
ASSUMPTA CAMPS
LAVENÇ
284 PÀG. / 19,50 €

**ERA
ALGÚ
MAGNÈTIC,
FASCINANT,
SEGURAMENT
INSUORTABLE A
VEGADES,
UNA DONA
IMPULSIVA,
MALCARADA,
PERÒ
TAMBÉ
EXTRAORDI-
NÀRIAMENT
GENEROSA**

un furgó amb la creu roja pintada per recollir soldats ferits i atendre familiars o refugiats, enviant i recollint cartes plenes d’esperança. Més encara, algú capaç d’obligar un amic a ensenyar-li a conduir en quatre dies per poder fer això. També, algú obsessiónat amb una línia de color blanc en un quadre, o amb les natures mortes que pinten els pintors, convençuda que ho fan perquè “l’ésser humà no es pot pintar en essència”.

La majoria dels llibres de Gertrude Stein, que va escriure de tot (poesia, teatre, retrats breus, teoria literària i artística), són d’una densitat considerable: estan escrits per una intel·lectual que no parava de reflexionar sobre els límits i el futur de l’art, i que creia que cada llibre que començava a escriure havia de ser l’exploració d’un territori encara no fressat. L’autobiografia llisca com la seda. Cansada de no ser tan famosa com els seus amics Ernest Hemingway o com el seu favorit, Scott Fitzgerald, Stein va tenir una de les millors idees de la seva vida: fabricar un retrat d’ella mateixa a través de qui tenia més a prop, la discreta Alice B. Toklas, ben condimentat amb el context d’un moment històric irrepètible. Va agafar una distància fictícia per abordar un dels gèneres teòricament menys ficticis de tots, el de les memòries, segurament per contradir tothom i per demostrar que l’art, quan funciona a ple rendiment, sempre s’escapa de qualsevol intent de classificació. Per alguna cosa estem parlant de la primera persona que va intuir que valia la pena comprar un quadret amb un paisatge lleugerament geomètric que havia pintat un tal Cézanne. ♦

HULTON ARCHIVE / GETTY